

Waardigheid en trots

Medicatieveiligheid in een oogopslag

Weet jij wat medicatieveiligheid is? Hoe je veilig werkt? Wat jouw rol is? Het is belangrijk te weten wat ieders taak en verantwoordelijkheid is in het medicatieproces. Daar gaan de Veilige principes in de medicatieketen over. We zetten ze in het kort op een rijtje.

Veilige principes in de medicatieketen

De Veilige principes in de medicatieketen zijn dé principes op het gebied van medicatieveiligheid. Je vindt ze op Zorg voor Beter: www.zorgvoorbeter.nl/docs/PVZ/vindplaats/medicatieveiligheid/veilige-principes-in-de-medicatieketen.pdf

De Veilige principes in het kort

In de Veilige principes staat het medicatieproces in zes stappen beschreven:

Stap 1 Voorschrijven en algemeen

- ✔ **Medicatie voorschrijven:** dit is de verantwoordelijkheid van de arts. Naast voorschrijven geeft hij ook wijzigingen in de medicatie door aan de apotheek.
- ✔ **Tussentijdse wijzigingen** in de baxter leiden vaak tot problemen; de zorgmedewerker heeft hierbij in beginsel géén taak. Kijk welke afspraken jouw organisatie hierover gemaakt heeft met de arts en apotheek.
- ✔ **Medicatiebeheer:** ga bij het maken van afspraken over het medicatiebeheer zoveel mogelijk uit van de eigen regie van de cliënt. Bespreek met hem wat hij zelf kan en wat je van hem over moet nemen. De afspraken hierover leg je vast in het zorgdossier.
- ✔ **Medicatieoverdracht:** als een cliënt tijdelijk wordt opgenomen in het ziekenhuis of een arts bezoekt, moeten de medicatiegegevens worden overgedragen. Hij moet een actueel medicatieoverzicht bij zich hebben. Maak afspraken hierover in je organisatie wie dat meegeeft.

Stap 2 Ter hand stellen/afleveren

- ✔ **Medicatie afleveren:** de apotheker is verantwoordelijk voor het afleveren van medicijnen in een gebruiksvriendelijke verpakking. Een geneesmiddelen-distributiesysteem (GDS), bijvoorbeeld baxter, heeft sterk de voorkeur.
- ✔ Bij elke uitgifte wordt een **actuele toedienlijst** meegeleverd.

Stap 3 Opslag/beheer

Stap 3 is alleen van toepassing op verpleeghuiszorg

- ✔ De zorgorganisatie zorgt voor goede opslag, een ruimte waar medicatie veilig en op passende wijze kan worden opgeslagen conform de bewaaradviezen apotheek.
- ✔ De specialist ouderengeneeskunde draagt zorg voor samenstelling en beheer van een **werkvoorraad** van niet-op-naam-gestelde geneesmiddelen. Binnen de organisatie zijn hier afspraken over gemaakt.
- ✔ De apotheker en de zorgorganisatie hebben afspraken gemaakt over het ophalen van **retourmedicatie**. Ga na wat de afspraken in jouw organisatie zijn en houd je hieraan.

Stap 4 Geredmaken

- ✔ **Werk zorgvuldig** en geconcentreerd; laat je niet afleiden.
- ✔ **Controleer** altijd of je de juiste medicatie klaar maakt. Bij die controle gaat het om: juiste medicijn, juiste dosis, juiste tijdstip, juiste wijze, juiste cliënt.
- ✔ Zorg dat je **bekwaam** bent en maak altijd gebruik van een **actuele toedienlijst**.
Let op als je medicatie gaat **malen**:
 - niet alle medicijnen mogen vermalen worden
 - gebruik alleen schoon maalmateriaal
 - als je meerdere medicijnen moet vermalen, maak dan het materiaal tussendoor schoon.Soms is er een alternatief voor vermalen, bijvoorbeeld een drankje in plaats van pillen. Bespreek dit met de arts.

Stap 5 Toedienen/registreren

- ✓ Dien altijd toe aan de hand van een **actuele toedienlijst** en teken hierop af.
- ✓ Dien alleen medicatie toe als je daarvoor **bekwaam** bent.
- ✓ Als er sprake is van een voorbehouden of risicovolle handeling, moet er een **uitvoeringsverzoek** van de arts zijn. Dit is maximaal 1 jaar geldig.
- ✓ **Controleer** voor toediening:
 - Bij losse medicatie: juiste medicijn, juiste dosis, juiste tijdstip, juiste wijze, juiste cliënt.
 - Bij GDS: komt de tekst van het medicatie-etiket overeen met de tekst op toedienlijst en klopt het aantal medicijnen?
- ✓ **Losse, risicovolle medicatie** moet dubbel gecontroleerd en dubbel afgetekend worden.
- ✓ Zorg ervoor dat je **op de hoogte bent** van wat je cliënt slikt: lees de bijsluiter of gebruik het Farmacotherapeutisch Kompas, www.apotheek.nl of de app Apotheek of de app FK.

Stap 6 Evalueren

- ✓ **Signaleren en rapporteren:** zorgverleners zijn verantwoordelijk voor het signaleren en registreren van de werking, eventuele bijwerkingen en problemen met de medicatie. Adviseer zo nodig aan je cliënt dit te bespreken met de arts en/of apotheker, of meld het zelf in overleg met de cliënt.
- ✓ **Evaluatie:** het is de verantwoordelijkheid van de arts en de apotheker om regelmatig het medicijngebruik van een cliënt te evalueren bij polyfarmacie. Voor een goede evaluatie heeft de arts informatie nodig; zorg dan ook dat hij op de hoogte is van wat jullie gesignaleerd hebben.
- ✓ Meld **incidenten** volgens de afspraken in jullie organisatie.

Waardigheid
en trots

Postbus 19188
3501 DD Utrecht

Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht

030 789 25 10

www.waardigheidentrots.nl

- www.twitter.com/waardigentrots
- www.facebook.com/waardigheidentrots
- www.linkedin.com/company/waardigheidentrots

Waar let je op in je dagelijkse praktijk?

- ✓ Hebben we van elke cliënt een actuele toedienlijst?
- ✓ Controleren we altijd: juiste medicijn, juiste dosis, juiste tijdstip, juiste wijze, juiste cliënt?
- ✓ Doen we bij losse risicovolle medicatie een dubbele controle?
- ✓ Tekenen we altijd af op de toedienlijst?
- ✓ Signaleren we (bij)werking? Leggen we dat vast? Gebruiken we de bijsluiters of apps?
- ✓ Zijn we op de hoogte van de afspraken in de organisatie?
- ✓ Zijn er goede afspraken gemaakt met arts en apotheker?
- ✓ Kennen we de afspraken over het malen van medicijnen?
- ✓ Zijn alle teamleden die medicatie toedienen daarvoor bekwaam?

En als er dan toch fouten gemaakt worden, meld ze dan en ga na waarom het fout is gegaan en wat jullie er zelf aan kunnen veranderen.

Dit komt allemaal uit de
Veilige principes in de medicatieketen:
www.zorgvoorbeter.nl/medicatieveiligheid